Վեր. Հ. Սահակ Վրդ. իր բանախօսութեան սկիզբն յիշելով Վարդանանց պատերազմի զոյգ աղբիւրները՝ Եղիշէ և Փարպեցի, ակնարկութիւն մ'ըրաւ հայ և օտար այն քննադատներուն՝ որոնք նորութիւն մը արտասանած ըլլալու յաւակնոտութենէն շլացած ոչ միայն կը մերժեն անոնց ժամանակագրութիւնը իրենց աւանդած դէպքերուն հետ, այլ մինչեւ անգամ կ'ուզեն կասկածի ենթարկել Վարդանի մը գոյութիւնը և հետեւաբար Աւարայրի հերոսամարտը՝ Էն լուսաւոր և գաղափարական մէկ դրուագը մեր ազգային պատմութեան:

Սակայն Փարպեցի և մանաւանդ Եղիշէ այնպիսի կենդանի մանրամասնութիւններ կու տան մեզի Վարդանանց դէպքերուն նկատմամբ, և հայ ժողովուրդը բնազդային այնպիսի հաւատքով մը կառչած է պատմական այդ անվիճելի իրականութեանց՝ որ առ նուազն անհեթեթ պիտի ըլլար քննադատութեան դիմակին տակ խծբծել դարերու ընթացքին սրբացած ճշմարտութիւնները:

Իբր հմուտ պատմաբան և պերճախօս՝ Վեր. Հ. Սահակ Վ. հուսկ յետոյ վերլուծեց Վարդանանց շրջանին նախորդ պատմական գլխաւոր անցքերը՝ որոնց բնական և անմիջական հետեւանք գտաւ Աւարայրի ճակատամարտը Տղմուտի ափերուն, ճակատամարտ՝ որ վճռական պիտի ըլլար Հայութեան ապագայ գոյութեան նկատմամբ: Յարգելի բանախօսը դուրս հանեց քաղաքական այն ընդարձակ ծրագիրը՝ որ կրօնական խնդիրներու դիմակին տակ Սասանեանները սկսան հետապնդել Հայաստանի մէջ Արշակունեաց կործանումէն վերջ: Մրցակից Բիւզանդական կայսրութեան, Սասանեանները ի զուր ջանացին սակայն իրենց իշխանութիւնը արմատացընել Հայաստանի մէջ: Հայը քրիստոնէութեան դարձով կերպով մը աւելի եւս շաղկապուած իր Արեւմուտքի ցեղակիցներուն հետ, երբեք պիտի չհանդուրժէր ասիական բռնապետութեան մը. հոգեկ Վարդանանց պատերազմը՝ ուր բովանդակ Հայութիւնը մարմնացած Վարդանի և Ղեւոնդ Երէցի լուսաւոր անձնաւորութեանց մէջ, անհաւասար կռիւ մը պիտի մղէր ի խնդիր խղճի և հայրենիքի ազատութեան. հոգեկ նաեւ յաջորդ զոյգ ապստամբութիւնները Վահան և Վարդան Գ. Մամիկոնեաններու ղեկավարութեամբ և որոնք տուին հայուն իբր ուրոյն ազգ ապրելու իրաւունքը՝ առաւել կամ նուազ քաղաքակիրթ ցեղերու ամբոխի մը մէջ:

Բաղդատելով հայութեան ներկայ գոյավիճակը Վարդանանց շրջանին հետ, Վեր. Հ. Սահակ Վ. երկու կարելի ճամբայ ընդգծեց. կամ պայքարիլ և հաւատալ մեր ազգային գոյութեան՝ նման Աւարայրի հերոսներուն, և կամ հետեւիլ Վասակի քաղաքականութեան՝ ձուլուելով միանգամ ընդմիշտ հիւրընկալ ազգերու մէջ և ուրանալով մեր լեզուն, մեր բարքերն ու մեր նուիրական աւանդութիւնները:

Հոս՝ Վեր. Հ. Սահակ Վ.ի խօսքերը ընդմիջուեցան սակայն ներկաներու «Հայ կ'ուզենք մնալ, հայ կ'ուզենք ապրիլ» խանդավառ աղաղակներէն: Եւ յարգելի բանախօսը վերջացընելէ առաջ իր ճառը, միացուց իր ձայնը ներկաներու ձայնին յորդորելով զիրենք սրտապնդուիլ Վարդանանց սուրբ յիշատակով, մինչեւ լուսավառ Արշալոյսը Ցեղին Յարութեան:

Բարիզ Յ. Տոպաճեան

* * *

Ի ՊԱՏԻՒ ՓՐՈՖ. Յ. ՊԱՐՏԻԶԵԱՆԻ

Պ. Յ. Պարտիզեանի ուսուցչապետութիւնը շնորհաւորելու համար տեղւոյս հայ գաղութը, նախաձեռնութեամբ մեր նախկին սան՝ ճարտարապետ Պ. Պապիկեանի, ընտանեկան, մտերիմ ու խանդավառ ցոյց մ'ըրաւ յարգելի Փրոֆ.ին, Մ. Ռ. Վարժարանի թատերասրահին մէջ:

Թէպէտ տոնելիին չափազանց համեստութիւնը զինքը բացակայ կը պահէր, սակայն հաւատարապէս սիրալիր և մեծ էր հանդէսը:

Հ. Վարդան Վ. Հացունի, նախ շեշտեց ամենամեծ յաղթանակը զոր Ուսուցչապետը իր այդ տիտղոսով կը տանէր օտար երկրի մէջ, այնպիսի շրջանի և մթնոլորտի մը մէջ որ ազգասիրութենէ աւելի այլամերժ ազգամոլութիւն կը բուրէ աշխարհիս ամէն կողմը. յաղթանակ մը՝ պտուղ անխոնջ և բուռն ջանքերու. պատիւ իր անձին և ամբողջ Հայութեան: Այնուհետեւ անցաւ հիւսել գեղեցիկ և գիւտաւոր նմանութիւններով անոր կեանքը, հայութիւնը համեմատելով գերուած հրէութեան որուն տառապող որդւոց զոհերը թաղելու անձնուէր ու ազգասէր Տոբիթը կը դառնար Փրոֆ. Յ. Պարտիզեան, մանաւանդ թէ գերազանց ու լաւագոյն պաշտօնով մը, քանի որ ոչ թէ դիակներ թաղելով, այլ իր արուեստին հմայքով ու հրաշքով մահէն ու գերեզմանէն ետ կեցնել էր իր պաշտօնը, զոր ըրած իսկ էր՝ վերստին կեանքի կոչելով ներկաներէն Վ. Հ. Գաբրիէլ Վ. Նահապետեան Ուխտիս Ընդհ. Աթոռակալը: Չկար ազգային մը որ

անոր սիրալիր խնամքները վայելած չըլլար: Իմաստալից խօսքերուն ամփոփոյթ կրնանք ներկայացնել ճառախօսին լաւագոյն գովեստը, Քրիստոսի համար ըսուած՝ «Շրջեցաւ բարի առնել»:

Երախտապարտ ու ոգելից շեշտով խօսեցաւ ապա Վ. Հ. Գաբրիէլ Վ. Նահապետեան, վերհանելով Ուսուցչապետին մէջ տիպար աշակերտը, դպրոցին ու համալսարանին մէջ. ինչպէս իր գործունեայ կեանքով, հայու յատուկ տոկուն, յարատեւ աշխատութեամբն էր որ ձեռք կուն, յարատեւ աշխատութեամբն էր որ ձեռք կը ձգէր մեծ տիտղոսը, համալսարանի բեմը:

Խօսք առաւ յետոյ Պ. Պապիկեան շնորհակալութիւն յայտնելով որ շեշտեցին յատկապէս իր նախաձեռնութիւնը այս հանդէսին. ինք գիտեց թէ հայրենակցի և աշակերտակցի պարտք մ'էր որ կը հատուցանէր, ծանրանալով այն կէտին թէ ամենամեծ մխիթարութիւն մ'էր տեսնել որ հայերը միասիրտ իրենց ազգայինը կը փառաւորէին. լուսաւոր ուղի մը որմէ պէտք է ընթանան նոր սերունդները, գիտնալով իրարու օգնել և բարձրացընել՝ ինչ որ ազգային կեանքին փայլ պիտի տայ և արծարծէ սէրն ու միութիւնը՝ գրականն մեր ապագայ փառքերուն:

Մինչ ընդմիջումներուն Վարժարանի աշակերտները ազգային խմբերգներ երգեցին, հրաւիրուեցաւ դաշնակին վրայ Օրիորդ Մարի Պուրուեցաւ դաշնակին վրայ Օրիորդ Մարի Պուտուրեան՝ Վենետկոյ երաժշտական բարձրագոյն Վարժարանէն փայլուն շրջանաւարտ՝ վկայեալ դաշնակահար՝ որ քանի մը ամսէն պիտի վկայուի Բրոֆեսորուհի. զմայլելի կտորներ նուագեց Bach–Busoniէն՝ Chaconne, Tagliapietraէն «Քրիստոսի հրաշքը Գեննեսարեթի լճին վրայ» և թիւ 21 Studio, Սպենդիարեանի «Berceuse»ը՝ և Liadowի «Une tabatière à musique». այս զժուարին և նուրբ կտորներուն մէջ օրիորդը այնպիսի ճարտարութիւն, ազնուութիւն և հմայք ցոյց տուաւ որուն՝ բուն խանդավառութիւն և երկար ծափեր եղան արժանաւոր դրուատիք:

Մեր ազնիւ ազգայիններու սիրալիր մաղթանքներուն և գեղեցիկ նուէրին հետ – գրասեղանի ամբողջական կազմած մը կաչիէ՝ Վենետկեան արուեստով – մեր ալ կրկնակի շնորհաւորութիւնները սիրելի Ուսուցչապետին:

* * *

ՍՈՒՐԲ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՅԻՇԱՏԱԿԸ ԵՒ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ընտանեկան մտերիմ հանդէսէն վերջ, որ տեղի ունեցաւ Ս. Վարդանանց օրը ի պատիւ տեսչին՝ Հ. Վարդան Վ. Հացունիի, և ուսուցչապետին՝ Հ. Վահան Յովհաննէսեանի, ազնիւ և սրբազան մտածութեամբ Տեսչութիւնը ազգայիններու առջեւ ալ փառաբանեց Ս. Վարդանանց անմահ և բիւր անգամ նուիրական յիշատակը գրականերաժշտական յատուկ հանդիսաւորութեամբ:

Ներկայ էր ամբողջ Հայ գաղութը և Վանքիս հայրերն և աշակերտութիւնը. յատընկայս ունկընդրեցինք Ալիշանեան «Բամ փորոտան»ը:

Հանդէսը բացաւ Վարժարանին Տեսուչ Հայր Վարդան վարդապետ Հացունի ներբողականով մը. յստակ, գեղեցիկ և օծուն շեշտով հիւսեց գովքը մեր Ս. Կրօնքին և Հայրենիքի նահատակները, պարզելով թէ անոնց սիրոյն և արիւնուն, պարզելով թէ անոնց սիրոյն և արիւնին կը պարտինք մեր ամբողջ էութիւնը:

Սրբազան մարտը կանխող գիշերուան տեսիլը նորոգեց հանդիսականներուն մէջ մինչեւ յուզելու աստիճան. կարծես Վարդանի և Ղեւոնդի աստուածաշունչ ճառերն էր որ կ'երկրորդէր:

Յաջորդեցին աշակերտութեան կողմէն արձակներ, ինչպէս և գեղեցիկ արտասանութիւններ և ոտանաւոր սիրախառն, սրտայոյզ ընթերցումներ, Ալիշանի, Տէր Սահակեանի, և Հ. Վ. Յովհաննէսեանի քերթուածներէն: Մինչանկեալ անոյշ և շնորհալի հայկական խմբերգներ երգեցին աշակերտները՝ Կանաչեանէն, Ա. Պարթեւեանէն, Կոմիտաս Վ.էն. Ջութակներու, սրինգի հովուական մեղեդիներու՝ Ն. Տիկանեանէ, Գարեգին Բարխուդարեանէ, Հէքիմեանէ եւն. գրանեանէ, Բարխուդարեանէ, Հէքիմեանէ եւն. ուարտը՝ Կոմիտաս Վ.ի եղանակած «Տէր, կեցո՛ դու զհայս»ով: Զենք մոռնար յիշել աշակերտուհեան համախումբ գործակցութեամբ խմբագրած ուսումնաթերթը «Լուսաղբիւր» արժանի գնահատութեան՝ գրական և գեղարուեստական աշխատութեան յաջող փորձերով:

Ուխտիս Գերդ. Աբբահայրն ըսաւ հուսկ բանքը, շնորհակալութիւն յայտնելով տեսչին, խրախուսելով և խանդավառելով աշակերտութիւնն և ամբողջ հանդիսականները որ այնքան բարոյական մեծութեան և սրբութեան մէջ գիտնանք մեր յարգը. և կնքեց թէ այսպիսի սրբազան զգացում և պաշտամունք ունեցող ցեղ մը՝ հանդէպ իր Կրօնքին ու Հայրենիքին՝ երբեք չի մեռնիր:

Ի պատիւ Ս. Վարդանանց հանդէսն աւարտեր էր. տեսչութեան կողմէն ամենքս հրաւիրուեցանք վարժարանին թատերասրահը ուր երկու գաւեշտ ներկայացուց աշակերտութիւնը. Ա. Փոքրիկ ատախասար՝ որուն մէջ շնորհալի դերեր կատարեցին Մ. Շիրինեան, Պ. Գաֆթանճեան, Ժիրայր Եղիազարեան, Կ. Շարաֆեան, Վար-

digitised by A.R.A.R.@

ժարանին փոքրիկները, մանկական տիպարներու փայլով՝ անմեղութեան, ծնողասիրութեան, և խայտառակուած ստախօսին և հանդիսաւոր խոստումը անկեղծութեան. գեղեցիկ դասեր զոր պէտք է սերտէ հայ սերունդը կրթութեան տան մէջ, որպիսին է վարժարանը։

Բ. զաւեշտը Պանդպէռնի ձաշը կամ ակամէ՝ չապուշ աւելի ճոխ, ծիծաղաշարժ էր իր նիւթով ու դերերով։ Յատուկ ճարտարութիւն և բեմական ձիրքեր ցոյց տուին Ն. Ազարեան, Կ. Կարապետեան, Ե. Մօսիկեան, Տ. Դաւիթեան, հասարակութենէն արժանի ծափեր և գնահատութեան արտայայտութիւններ ընդունելով։

Հանդիսականները շատ գոհ մնացին կրկնակի հանդիսաւորութենէն, հրճուելով իրենց սրտին մէջ և արտայայտելով նաեւ իրարու մեծագոյն բախտը որ ունին Մ. Ռափայէլի սրբազան յարկին տակ, մեր Հարց անձնուէր և եռանդուն խնամքներով՝ այդ պատանիները որոնք այնքան սրբազան ու բարձր գաղափարականներով կը տոգորուին և իրենց հոգին կը ձեւանայ արժանաւոր ժառանգ ըլլալու ազգին մէջ Կարմիրն Վարդանի և Ս. Ղեւոնդի՝ ապրելով ու գործելով ինչպէս այդ անմահ դիւցազները կրօնքի և Հայրենիքի սրբութեանց համար։

* * *

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԵՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ՝ Ի ՄԻԼԱՆ. ՀԱՅ ՈՒՍՄԻՈԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷՆ

Ներկայ էր տեղւոյս գաղութին մեծամասնութիւնը։ Բեմադրուած էր «Զրկեալը» տրամ՝ հինգ արարով. յետոյ «Պաշտօնս է խորգալ» զաւեշտը և «Մարիամ տուտուն Միլանի մէջ» նոյնպէս զաւեշտ–մենախօսութիւն մը։

Հետաքրքրական և դժուարին տրամը փայլուն յաջողութեամբ ներկայացուեցաւ շնորհիւ դերակատարներուն խնամոտ պատրաստութեան և ոչ աննշան բեմական ձիրքերուն։

Գլխաւոր դերը Պ. Ռ. Ճանիկեան խաղաց՝ իբրեւ կոմս Օրմենկոյի, տալով պատուի և ազնուականութեան վրէժխնդիր տիպար մը։ Պ. Զ. Մութաֆեան «Զրկեալ»ի դերին մէջ անկեղծ յուզում մ'ունէր։ Տպաւորիչ էր Պ. Մ. Մազոգճեան իբրեւ քահանայ յուզիչ իր մեղմ ձայնին՝ օծուն և համոզիչ շեշտին մէջ։ Պ. Վ. Սրապեան՝ զոր սովոր ենք միշտ տեսնել հայրական դերերու մէջ, այս անգամ ալ տիպար հայր մը կը ներկայանար միշտ հետապնդող իր որդւոյն քայլերուն և ապագային. ներում, յուզում՝ սրտաշարժ տեսարաններ ներկայացուցին։ Պ. Կ. Գասպարեան իւրացուցած էր անտառապահի բուռն և բիրտ տիպարը. ձայն և զգացում նոյնը կը թարգմանէին. ատկէ աւելի զօրեղ և ազդեցիկ չէր կրնար ներկայացընել իր դերը։ Պ. Յ. Երամեան մատնիչի, Պ. Բարսեղ Տիարեան բարեսիրտ բարեկամի, և Պ. Ս. Պայեան ազնուականի մը դերը խաղացին։ Մնացած բոլոր դերակատարներն ալ յաջող էին։

Ներկաները ուրախ և գոհ՝ չխնայեցին իրենց գնահատանքն և քաջալերութիւնը այս ազնիւ երիտասարդներուն որոնք ուսման և հանգստեան թանկագին ժամերու զոհաբերութեամբ պատրաստած էին այդ ներկայացումները, վառ պահելու համար ընկերական կեանքն ու գործունէութիւնը և գեղեցիկ հանդէս և զբօսանքի ժամ մը նուիրելու հայ գաղութին։

Կը մաղթենք միշտ եռանդ, կորով և յաջողութիւն Հայութեան այս լաւագոյն յոյսերուն։

Միլան Ս. Քէօրողլեան

* * *

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ԲԵՄ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ

Պրիւքսէլի Համալսարանին մէջ է այդ, ուր ուսուցիչ նշանակուած է Փրոֆ. Ագոնց։ Առանց խանդավառութեան է որ կը լսենք այս լուրը, քանի որ Բարիզէն յետոյ նոր մեծ կեդրոն մ'ալ մուտէն չփում ունեն՝ լով հայ լեզուին պիտի ծանօթանայ մեր մատենագրութեան, վերջապէս հայ մտքին ու հայ հնութեան գանձարանին՝ հոչակելու զայն աշխարհի։

Մեր շնորհաւորտ զգացումը Պելճիոյ հայասէր ազնիւ ժողովուրդին, ինչպէս և յատուկ շնորհաւորութիւններ յարգելի ուսուցչապետին։

* * *

ԷՏԿԱՐ ՇԱՀԻՆԻ ՓԱՌՔԸ

Հանրածանօթ հայ հոչակաւոր արուեստագէտը մեծ յաղթանակ մը կը տանի որ բոլոր հայերուս համար աննախընթաց և փառապանծիկ յուշարձան մըն է. ան անգամ ընտրուած է Ֆրանսական «Société nationale des Beaux Arts»ի վարիչ յանձնախումբին։

Խանդավառօրէն կը շնորհաւորենք Մուրատ Ռափայէլեան Վարժարանի նախկին այս պատուաբեր աշակերտը որ իր սիրելի վարժարանին ու պաշտելի ազգին այսքան մեծ պատիւ մը կ'ընծայէ։

ՀԱՅԿՈՒՅ ԳՐԱԴ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄԲ ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ

Հ. Բ. Ը. Մ. Ընդհանուր Տեղեկագիր և հաշուեկշիռ 23րդ շրջանի 1929.

Մանանդեան Յակոբ. — Կշիռները և չափերը հնագոյն հայ աղբիւրներում, Երեւան 1930.

Երեւանեան Արամ. — Աշուղ Ղուլ Յովհաննէս. Դ. Փշրանքներ աշուղական գրականութիւնից, Վենետիկ Ս. Ղազար, 1929.

— Աշուղ Գրիգոր Տալեան (Շերամ). Նրա աշուղական գործունէութեան 50–ամեակի առիթով. Վենետիկ Ս. Ղազար, 1930.

Այվազեանեան Գէորգ արքեպս. — Ուղեւորութիւն յեթովպիա, Կ. Պոլիս 1930.

Սաւաղանեանց Տիգրան Հ. Թ. – Պատմութիւն Երուսաղէմի. 2 հատոր. գր. բնագիրէն աշխարհաբարի վերածեց Մեսրոպ եպս. Նշանեան. Երուսաղէմ, 1930.

Պախրիյարեան Հր. Ծ. Վրդ. (կազմեց). — Զուարթնոց տարեգիրք, Ա. տարի. Կ. Պ. 1931.

Գարակիւշեան Կ. Յ. — Կեանքի դասեր (ծաղկաքաղ մեծ խորհրդոց). Պոստոն 1925.

— Մահաթմա Կանտհի. Պոստոն 1925.

Ճիզմէճեան Գ. Մ. — Պատմութիւն ամերիկահայ քաղաքական կուսակցութեանց (1890–1925). Տպ. «Նոր Օր»ի Ֆրէզնօ, 1930.

Տոքր. Ադամվիրտի Որդի. — Առողջապահութիւն ականջի, քիթի և կոկորդի, Բարիզ. Տպ. Մասիս 1930.

Շուշանեան Վազգէն. — Ամրան գիշերներ. (Մատենաշար «Յուսաբեր» թ. 24) երիտասարդ, անոք մարգու մը թղթերէն. Գահիրէ. 1930.

Աղարոն Կ. Ե. — Գիւղատնտեսական օգտակար գիտելիքներ և խորհուրդներ. Երեւան 1930.

Մրսրլեան Հ. Յ. Վ. — Եր. Տէր Կոմիտաս Քէօմիւրճեան աւագերէց Սամաթիոյ, Նահատակ, Պէյրութ 1929.

— Նոր ժամագիրք. Ա. մաս, հոգեւոր երգեր, Պէյրութ 1929.

Կազմական ծրագիր Միլանու Հայ Ուս. Միութեան. Վենետիկ Ս. Ղազար 1930.

«Հայրենիք» պատի օրացոյց, Պոստոն 1931.

«Մասիս» » » հր. Հայկ Աճէմեան. Թաւրիզ 1931.

«Գոյամարտ» » » հր. Հ. Յ. Դ. Պատանեկան Միութեան. Մարսէյլ 1931.

Navarian A. — Poèmes d'Orient, (Les Sultanades – Le Soleil d'Automne – Trois Poèmes – Poèmes en prose cadencée). Nouvelle éd. revue et augmentée. Jouve & Cie. Editeurs, Paris (1930).

Alice Stone Blackwell. — Lucy Stone pioneer of Woman's rights, Boston 1930.

The Asiatic review, April, 1930, vol. XXVI, N. 86 (Armenian thought and literature since 1828, by A. Safrastian), London.

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻ ՔՆՆԱԴԱՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Բանասէր–Գրականագէտ Արամ Երեւանեան պատրաստած է շատ հետաքրքրական ուսումնասիրութիւն մը «Հայ թատրոնի քննադատական պատմութիւնը» խորագրով, որ կ'ընդգրկէ սկիզբէն մինչեւ 80–ական թուականներու թատրոնի պատմութիւնը (Ա. հատոր)։

Այդ գրուածքը կու գայ լրացնելու նախ՝ հայ թատրոնի պատմութեան բացը. երկրորդ՝ կու տայ մեզի հայ թատրոնի աստիճանաւոր զարգացման քննադատական ամփոփ պատմութիւնը, ուղղելով Լէօի, Պռոչեանի, Փափազեանի, Մանուկեանի և ուրիշ թատերագիրներու սխալ եզրակացութիւնները, հակասութիւնները և տեսակէտները։ Այն կարծիքը, թէ Ռուսահայ թատրոնը սկիզբ առած է Մոսկուայի մէջ 1858 կամ 1859 թուին և որ կ'իշխէ մինչեւ մեր օրերուն՝ հայ թատերական գրականութեան պատմութեան մէջ, կը հերքուի։

Ապա փաստացի տուեալներով կը պարզաբանէ 30–ական թուականներուն թատրոնի այն շարժումը, որ մինչեւ այսօր դեռ չէ լուսաբանուած։

Հայ թատրոնի պատմութիւնը կը սկսի անոր ծագման շրջանէն, լուսաբանելով թատրոնի բոլոր այն շարժումները որ տեղի ունեցած են Ե, Է, ԺԱ, ԺԲ և ԺԹ դարեշրջաններուն։

Առանձին տեղ կը գրաւեն ԺԹ դարու 30–ական, 40–ական, 50–ական, 60–ական և 70–ական թուականներու հայ թատրոնի պատմաշրջանները։ Այս բոլորը կը կազմեն «Հայ թատրոնի պատմաշրջանները։ Այս բոլորը կը կազմեն «Հայ թատրոնի պատմութիւն» Ա. մասը։

Երկրորդ հատորը պիտի ընդգրկէ իր մէջ 80–ական թուականներէն մինչեւ մեր օրերը։

digitised by A.R.A.R.@